

РЕКОМЕНДАЦІЇ

*для органів місцевого самоврядування півдня Одеської області
щодо перейменування об'єктів топоніміки,
назви яких пов'язані з історією та культурою Росії та СРСР*

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Основні терміни й поняття:

- **об'єкт топоніміки** — вулиця, провулок, проїзд, площа, майдан, парк, сквер або інший об'єкт, який має власну назву (топонім), офіційно затверджену на рівні органів державної влади або місцевого самоврядування. До топонімічної номенклатури належать: **ойконіми** (назви населених місць), **урбаноніми** (назви внутрішньоміських об'єктів), **годоніми** (назви вулиць), **агороніми** (назви площ) тощо;
- **символічний простір** — частина публічного простору, представлена в пам'ятних знаках, спорудах, назвах тощо, що мають символічну значущість для спільноти і сприяють формуванню колективної ідентичності та історичної пам'яті; одним із різновидів символічного простору є **топонімічний простір** (сукупність власних назв об'єктів топоніміки);
- **деколонізація публічного простору** — позбавлення публічного простору населених пунктів від символів колоніального минулого, що включає перейменування назв вулиць, демонтаж пам'ятників та інших пам'ятних знаків, пов'язаних з імперським і тоталітарним минулим;
- **дерусифікація** — процес та державна політика, що спрямовані на відновлення ознак національної ідентичності (мови, культури й історичної пам'яті), втрачених унаслідок русифікації;
- **декомунізація** — процес переосмислення спадщини комуністичного режиму та вилучення елементів комуністичної ідеології із символічного простору України; на державному рівні політика декомунізації передбачала заходи, які визначалися законами «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті», «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945», «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917–1991 років» та «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режимів та заборону пропаганди їхньої символіки»;

1.2. Придунайська історико-меморіальна комісія при Ізмаїльському державному гуманітарному університеті (далі — Комісія) рекомендує під час

здійснення процедури перейменування об'єктів топоніміки, назви яких пов'язані з історією й культурою Росії та СРСР, дотримуватися таких принципів:

- **експертної оцінки** (проведення консультацій з експертами, зокрема істориками, філологами та мистецтвознавцями, які в достатній мірі обізнані з міською топонімікою та мають наукові й науково-популярні роботи у відповідній галузі);
- **діалогу з громадою** (збирання пропозицій від установ, громадських об'єднань і організацій, проведення громадських слухань із відкритим доступом для всіх зацікавлених сторін);
- **публічності** (інформування громади про процеси перейменування об'єктів топоніміки за допомогою ЗМІ та на офіційних сторінках у соціальних мережах);
- **відповідності вимогам сучасного українського правопису.**

1.3. Враховуючи рекомендації Міністерства культури та інформаційної політики України й Українського інституту національної пам'яті, Комісія підкреслює важливість глибокого переосмислення частини місцевої історичної й культурної спадщини та вироблення на рівні місцевих громад відповідних наративів.

1.4. Нормативними підставами для перейменування об'єктів топоніміки є закони «Про географічні назви», «Про присвоєння юридичним особам та об'єктам права власності імен (псевдонімів) фізичних осіб, ювілейних та святкових дат, назв і дат історичних подій» та «Про місцеве самоврядування».

2. ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ТОПОНІМІКИ, ЯКІ СЛІД ПЕРЕЙМЕНУВАТИ

2.1. Під час визначення переліку об'єктів топоніміки, що мають бути перейменовані, органам місцевого самоврядування слід керуватися, першочергово, політичними чинниками, а саме розв'язанням Російською Федерацією повномасштабної воєнної агресії проти України. Намагаючись довести власні претензії на українські території, російська профашистська ідеологія використовує різноманітні «маркери» присутності, до числа яких належать об'єкти топоніміки. Відповідно, наявність відповідних маркерів становитиме й надалі загрозу національній безпеці.

2.2. Варто враховувати історичні передумови появи назв вулиць, що пов'язані з російською історією та культурою. Анексія Радянським Союзом Бессарабії в 1940 р. та її повторне захоплення в 1944 р. призвели до трансформації символічного простору регіону. Це проявлялося, зокрема, у появі нових назв міст, селищ, сіл, вулиць та інших об'єктів топоніміки. Ці назви увічнювали і прославляли імперські амбіції СРСР, сприяли експансії російської культури й мови, поширювали радянські міфологеми. З розбудовою міст і появою нових районів переважна більшість вулиць була названа на честь російських воєнних, політичних і культурних діячів, підкреслюючи роль російського народу як «старшого брата» в історичному житті регіону. Водночас етнонаціональні особливості Буджака, його культурна специфіка та місцевий колорит стиралися з топонімічного ландшафту, створюючи загальнорадянський

символічний простір. Отже, перейменування цих назв сприятиме поверненню історичної пам'яті про етнокультурну специфіку регіону, включенню його в загальноукраїнський символічний простір та увічненню пам'яті про відомих місцевих діячів.

2.3. Зважаючи на поліетнічний склад населення, в якому росіяни були історично його частиною, Комісія допускає збереження деяких топонімів на честь російських діячів культури й науки. Зокрема, виняток можуть стосуватися об'єктів, пов'язаних із людьми, які зробили важливий внесок в українську чи світову культуру й науку, були прихильними до України, боролися з тоталітарними режимами чи зазнали від них переслідування (*Гоголь, Менделєєв, Рєпін, Станіславський, Ціолковський, Чайковський, Чехов, Щепкін* та ін.). Крім того, до виключень можуть належати військові діячі, діяльність яких мала важливе локальне значення для регіону, але вони не належать до російського та радянського героїчного пантеону (*Інзов, Тучков*).

2.4. Комісія пропонує органам місцевого самоврядування класифікувати топоніми за групами залежно від критичності їхнього перейменування:

1) назви на честь російських імперських та радянських воєнних діячів (*Глазунова, Кутузова, Нахімова, Платова, Суворова, Тимошенко, Толбухіна, Ушакова* та ін.), символів радянської воєнної пропаганди (*Гастелло, Громової, Космодем'янської, Кошового, Матросова, Чайкіної* та ін.) та осіб, які входили до радянського героїчного пантеону (*Невського, Пугачова, Разіна* та ін.);

2) назви, пов'язані з географічними об'єктами, що були місцями російської бойової слави й символами радянської воєнної пропаганди (*Березине, Бородіно, Краснодонська* та ін.), іншими російськими й радянськими географічними об'єктами (*Московська, Мінська* та ін.) та військовими формуваннями (*Апшеронський, Перекопської дивізії, Фанагорійська* та ін.), а також назви на честь ключових свят радянського календаря (*Першотравнева, 8 березня, 9 січня, 26 серпня* та ін.);

3) назви на честь російських (імперських і радянських) культурних та наукових діячів (*Белінського, Гагаріна, Гайдара, Горького, Достоевського, Крилова, Курчатова, Ломоносова, Мічуріна, Некрасова, Пушкіна, Толстого, Форш, Шишкіна* та ін.);

4) назви на честь мешканців регіону, які пов'язані з радянським комуністичним підпіллям та брали участь в антирумунському спротиві, проте не пов'язані з українським національним рухом (*Бабака, Бурлаченко, Кольцова, Сергієнка, Чернова* та ін.);

5) назви на честь мешканців регіону, які загинули в агресивних воєнних кампаніях СРСР (зокрема, проти Афганістану).

2.5. Органам місцевого самоврядування слід, відповідно до вимог Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарного режимів та заборону пропаганди їхньої символіки», перейменувати ті назви вулиць, які пов'язані із символікою комуністичного режиму, проте залишилися поза увагою під час проведення декомунізації (*Жовтнева, Паризької комуни, Піонерська, Пролетарська, Радгоспна, Чапаєва, Червонофлотська, 28 червня* тощо).

2.6. Комісія вважає доцільним проведення перейменувань поетапно, із врахуванням експертних оцінок, рекомендацій Українського інституту національної пам'яті та інших державних органів і установ, а також на основі вивчення громадської думки населення. Водночас затягування цього процесу призводитиме до загострення протиріч у соціумі.

3. ПРИНЦИПИ ТА КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ НОВИХ НАЗВ

3.1. Концепція оновлення топонімічного простору Буджака

Буджак є унікальним регіоном України. Саме тут, у південній частині Одещини, між Дністром, Дунаєм та Чорним морем, окрім українців, проживають представники багатьох інших етнічних спільнот, які разом творять неповторну національну мозаїку. Вважаємо, що ця багатоманітність українського Буджака має бути представлена в символічному просторі краю.

Основою агресивної політики сучасної Росії є імперська, шовіністична доктрина «руського міра». Важливим сегментом цієї хворобливої ідеології є концепт «Новоросії» як складової частини російського політичного й ментального простору. Починаючи з 2014 р. цей концепт використовувався для роздмухування сепаратистських настроїв в Україні, зокрема на Одещині, а також для анексії Криму та воєнного конфлікту на Сході України. В уявленні новітніх «ідеологів» та «придворних російських історіографів» частиною цієї уявної «Новоросії» є Буджак.

Згідно з російською та радянською історіографією, «справжня» історія Буджака (і ширше Північного Причорномор'я) починається лише наприкінці XVIII — на початку XIX ст., після низки російсько-турецьких воєн, коли згадані землі увійшли до складу Російської імперії, тобто стали частиною витвореної їхньою уявою «руського міра». Однією зі складових цього російського/радянського імперського міфу про цей регіон є вмонтована після Другої світової війни «пам'ять» про велич О. Суворова і взяття ним фортеці Ізмаїл у 1790 р. як приклад військової звитяги і величі російської зброї. Зрозуміло, що в цьому конструкті на ментальній мапі Буджака не було місця для «українського простору», а історія цих земель до кінця XVIII ст., як і минувшина регіону в періоди, коли тут не було російської/радянської присутності (1856–1878, 1918–1940 рр.), не вважалася гідною уваги чи навіть ворожою. Тому лише пунктирно говорилося про руські інтереси в регіоні, козацькі походи, Задунайську Січ, а історія турецької, татарської, молдовської й румунської присутності трактувалася як зло само в собі.

У радянський час своєрідним було бачення багатонаціональності краю. Вона була лише ширмою для політики русифікації, яка торкнулася не лише українців, але і представників інших народів, що проживали в Буджаку. Російська мова ставала мовою «міжнаціонального спілкування», російські/радянські урбаноніми заповнили символічний простір регіону, а його мультиетнічність практично ніде не була відображена.

Комісія пропонує концепт «**Український світ із локальним багатонаціональним колоритом**» як топонімічну альтернативу для Буджака. Він містить такі положення:

а) Буджак є невід'ємною частиною «українського світу».

Починаючи з часів середньовіччя Київська держава й Галицьке (Галицько-Волинське) князівство проявляли інтерес до регіону, прикладом чого є походи князя Святослава на Балкани чи політика галицького князя Ярослава Осмомисла, оспіваного в «Слові о полку Ігоревім». У ранньомодерний період турецькі фортеці на Чорному морі та Дунаї ставали об'єктом морських козацьких виправ, очолюваних, зокрема Петром Сагайдачним чи Іваном Сіркою. Водночас козацькі ватажки в складі сил європейської коаліції, разом із молдовськими господарями чи самостійно, здійснювали походи в Буджацькі степи, як, наприклад, Іван Свєрчовський чи Северин Наливайко. У XVIII ст. в умовах посилення тиску Російської імперії козацтво звернуло свою увагу на землі, контрольовані Османською імперією, зокрема Придунав'я. У Галаці, неподалік Ізмаїла, Рені й Болграда, знайшов свій останній спочинок гетьман Іван Мазепа. Тут провадив свою діяльність його наступник Пилип Орлик. Без сумніву, ключовим маркером української присутності в регіоні в домодерний час є Задунайська Січ.

Попри обмеження, які чинила спершу Російська імперія, а згодом Радянський Союз, упродовж XIX-XX ст. український присутність на Півдні не переривалася. Чимало вихідців із Буджака зробили свій внесок у вітчизняну культуру, як Андрій Ждаха, Ольга Грозовська чи Михайло Бойченко. Важливим осередком українського політичного й культурного життя була Одеса, де в різний час жили і працювали Іван та Юрій Липи, Володимир Шелухін, Володимир Чехівський, Євген Чикаленко, Соломія Крушельницька, Марко Кропивницький, Лесь Курбас, Ніна Строката та інші. З огляду на своє географічне розташування, не варто забувати про славні українські морські традиції українського Півдня. У роки Української революції 1917–1921 рр. зусиллями, зокрема, Михайла Білинського, Михайла Остроградського та багатьох інших поставав Український флот.

Сучасна українсько-російська війна засвідчила, що чимало вихідців Півдня України, у тому числі Буджака, не просто боронять нашу свободу, але й виявляють небувалий героїзм. Одним із першим після російського вторгнення 2022 р. отримав звання Герой України уродженець Ізмаїльського району, молдованин за етнічним походженням Степан Чобану. Не можемо теж забувати подвиг Захисників острова Зміїний.

б) Буджак є частиною Степового фронтиру (мусульмансько-християнського пограниччя).

Маємо відкинути присутній в імперських міфах страх перед «доросійською» історією Буджака. Від найдавніших часів цей регіон був домівкою для багатьох народів Степу, насамперед буджацьких (ногайських) татар. Крім того, міста на Дунаї із середини II тис. були важливими осередками, які контролювала Османська імперія. Не треба забувати про інші народи, які жили в Буджаку ще з часів середньовіччя, зокрема половців, печенігів чи огузів, які, згідно з однією версією, є предками гагаузів. Виявом цієї багатовікової тюркомовної присутності є старі назви сіл, які існували до середини XX ст., коли були замінені на безликі шаблонні радянські.

в) *Буджак як багатонаціональний край.*

Окрім українців у Буджаку завжди проживали представники інших народів. У степовій частині Буджака з часів пізнього середньовіччя кочували буджацькі (ногайські) татари, натомість у містах, які контролювала Порта, окрім турків мешкали інші етноси: греки, вірмени, євреї, русини (українці), молдовани. Не треба забувати, що Буджак був південною межею молдовської колонізації. У другій половині XVIII ст. істотною стає козацька присутність — українська (задунайці) і російська (некрасівці). Також від переслідувань сюди втікали росіяни-старообрядці (липовани). Після приєднання цих земель до Росії унаслідок колонізації в Буджаку з'являються болгари, гагаузи, албанці, німці, зростає чисельна присутність українців та молдован. Ця багатонаціональність є багатством краю, якій варто надати нового сенсу, зокрема в топонімічному вимірі.

3.2. Варіанти для назв населених пунктів (міст, селищ, сіл)

3.2.1. Найбільш прийнятним є повернення історичних назв за умови відсутності їхнього зв'язку з російською імперською історико-культурною спадщиною. Доцільним є заміна нейтральних загальноприйнятих радянських ойконімів, зокрема назви Виноградівка, яка внаслідок проведення адміністративної реформи дублюється в межах однієї ОТГ.

3.2.2. У разі відсутності відповідних історичних назв Комісія пропонує обирати назву, яка б:

- вказувала на географічний об'єкт, з яким пов'язаний населений пункт;
- підкреслювала етнокультурну специфіку та традиційно-побутовий колорит населеного пункту;
- увічнювала пам'ять про видатних діячів, уродженців населеного пункту чи регіону, які зробили вагомий внесок в історико-культурний розвиток України чи іншої держави, крім держави-агресора.

3.2.3. Варто також привести назви деяких населених пунктів у відповідність до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (зокрема, російськомовний характер та невідповідність правилам і нормам українського правопису мають такі сучасні назви: *Утконосівка, Трудове, Оріхівка, Надеждівка* та ін.) або перейменувати їх.

3.3. Критерії для назв вулиць і провулків

3.3.1. Топоніми, які репрезентують «український світ» Буджака.

У символічному просторі населених пунктів Буджака має бути гідно представлена **топоніміка, пов'язана з подіями сучасної українсько-російської війни:**

- виявом пошани до воїнів, які боронять наші землі від російських окупантів, може бути вулиця *Захисників України*;
- рекомендуємо звернути увагу на героїзм українських воїнів на окремих ділянках фронту, даючи вулицям назви *Героїв Маріуполя, Оборони Миколаєва, Захисників острова Зміїний* тощо;

- альтернативою для вище поіменованого критерію можуть бути вулиці на честь міст, які чинили чи чинять героїчний спротив російським окупантам: *Гостомельська, Харківська, Ізюмська, Миколаївська, Чернігівська* тощо;
- у пам'ять про цивільних жертв російських злочинів в Україні вулиці можуть бути названі *Бучанською, Бородянською* тощо;
- у населених пунктах чи ОТГ на території Буджака настійливо рекомендуємо гідно вшанувати пам'ять воїнів, які там народилися чи проживали, і загинули під час українсько-російської війни, починаючи з 2014 р. Особлива шана належать військовим, котрі проявили небувалий героїзм і нагороджені найвищими державними нагородами, зокрема “Золотою зіркою” з присвоєнням звання Герой України. Їхні імена можуть бути увічнінені не лише в символічному просторі їхніх рідних місцевостей, а й поза ним (наприклад, вулиця *Героя України Степана Чобану*, українця молдовського походження, уродженця села Долинське (Ізмаїльський район), може бути не лише в його рідному селі Долинське, а й у містах Рені та Ізмаїлі, а також молдовських селах краю).

Топоніми пов'язані з визначними діячами українського суспільно-політичного та культурного життя. У разі відсутності в міському символічному просторі такого роду топонімів рекомендуємо назвати вулиці на честь:

- державних діячів: *Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Богдана Хмельницького, Івана Мазепи, Михайла Грушевського, Володимира Винниченка, Симона Петлюри, В'ячеслава Чорновола, Леоніда Кравчука, Левка Лук'яненка* та ін.;
- визначних діячів культури: *Тараса Шевченка, Лесі Українки, Василя Стуса, Василя Симоненка, Миколи Лисенка, Івана Огієнка* та ін.;
- діячів науки: *Ігоря Сікорського, Михайла Симеренка, Агатангела Кримського* та ін.

Топоніми, які засвідчують про перебування Буджака в полі зору Руської держави (вулиця *княгині Ольги, князя Святослава, Ярослава Осмомисла, Берладська* тощо).

Топоніми, які вказують на козацьку присутність у регіоні, а саме вулиці на честь:

- керівників козацьких морських походів на турецькі фортеці на Дунаї та в Чорному морі (*Петро Сагайдачний, Іван Сірко, Самійло Кішка*);
- керівників походів у Буджацькі степи (*Іван Сверчовський, Іван Підкова, Северин Наливайко, Стефан Куницький*);
- гетьманів, життя яких було пов'язане з Буджаком та Придунав'ям (*Іван Мазепа, Пилип Орлик*);
- існуючих в Придунав'ї козацьких формацій (зокрема, *Задунайської Січі*) та її найвизначніших представників — наприклад, першого кошового отамана *Андрія Ляха*;
- осіб, які оспівували й досліджували козацькі формування в регіоні (*Семен Гулак-Артемівський, Федір Вовк* тощо).

Топоніми, які привертають увагу до українських морських традицій Півдня України (наприклад, вулиці контрадмірала *Михайла Білинського*, контрадмірала *Михайла Остроградського* тощо)

Топоніми, які підкреслюють українську присутність на Півдні України й Буджаку в XIX-XX ст. Це можуть бути визначні діячі українського політичного життя й культури, які народилися на Півдні України, тривалий час там проживали або неодноразово сюди приїжджали (*Андрій Ждаха, Ольга Грозовська, Іван Липа, Володимир Шелухін, Володимир Чехівський, Євген Чикаленко, Ніна Строката, Соломія Крушельницька, Лесь Курбас, Марія Заньковецька*).

3.3.2. Топоніми, які репрезентують Буджак як частину Степового фронтиру.

Рекомендуємо звернути увагу на **античну спадщину краю** (вулиці *Тірська, Істрійська, Геродотова* тощо).

Не варто ігнорувати **тюркську присутність у регіоні**. Можна надавати вулицям назви на честь народів, які проживали в краї (*Буджацька, Ногайська, Огузька, Турецька*), чи осіб, які мають причетність до краю (*Евлія Челебі, Мехмед Хабіши-ага*).

3.3.3. Топоніми, які привертають увагу до Буджаку як багатонаціонального краю.

Це можуть бути назви, пов'язані з етнічними спільнотами, які проживають у місцевому пункті (*Болгарська, Молдованська, Єврейська, Грецька, Гагаузька, Вірменська* тощо), або на честь:

- **уродженців краю**, представників різних етнічних спільнот, які відіграли важливу роль у суспільно-політичному та культурному житті України та власних народів, проте не пов'язані з російською імперською спадщиною та тоталітарними режимами Центрально-Східної Європи XX ст. (*Александр Теодоров-Балан*, перший ректор Софійського університету; *Александр Малинов*, голова уряду Болгарії, з іменем якого пов'язане проголошення у 1908 р. її незалежності; *Костянтин Михайлов-Стоян*, співак (тенор), один із засновників Болгарського оперного товариства в Софії; *Мойше Рубін*, один із зачинателів єврейської журналістики та єврейської освіти в Аргентині; *Віктор Кемуля*, польський дослідник у галузі електрохімії, президент Польського хімічного товариства, член Польської академії наук та ін.);
- визначних **представників суспільно-політичного життя й культури** згаданих національних спільнот, які активно розвивали взаємини з українськими політичними й культурними діячами (*Кирило і Мефодій*, слов'янські просвітителі, християнські проповідники, творці слов'янської абетки; *Григорій Цамблак*, болгарський православний монах волоського походження, київський митрополит; *Васіл Априлов*, видатний болгарський громадсько-політичний діяч, педагог і письменник, життя якого пов'язане з українськими землями; *Іван Шишманов*, болгарин, зять Михайла Драгоманова, перший посол Болгарії в Україні; *Василь Лупул*, молдавський господар, союзник і родич гетьмана Богдана Хмельницького; *Петро Могила*, молдованин, київський православний митрополит, святий; *Петро Болобочан*, визначний військовий діяч часів УНР молдовського походження; *Микола*

Стражеско, видатний український лікар молдовського походження, один із фундаторів вітчизняної наукової школи терапевтів і кардіологів; *Богдан Петричейку Гаудеу*, румунський і молдовський письменник, мовознавець і фольклорист, життя і творчість якого пов'язана з Україною; *Замфір Арборе-Раллі*, румунський письменник, перекладач, публіцист і громадський діяч, популяризатор творчості Т. Шевченка в Румунії та ін.):

- **українців, які відіграли велику роль у суспільно-політичному та культурному житті** тих народів, які представлені в Буджаку (*Михайло Драгоманов*, професор Софійського університету, *Михайло Паращак*, архітектор, будівничий багатьох будівель у Софії, *Паїсій Величковський*, чернець, реформатор молдовського монашества, *Софроній Почаський*, чернець, творець вищого шкільництва і друкарства в Молдавському князівстві; *Тимофій Вербицький*, український друкар, видавець, письменник, один з творців друкарської справи у Валахії та ін.).

3.3.4. Топоніми, які увічнюють пам'ять уродженців місцевості, які відіграли важливу роль у суспільно-політичному й культурному житті України та регіону. Водночас не варто надмірно прив'язуватися до радянських посадовців.

3.3.5. Топоніми, які вказують на причетність України й, зокрема, Буджака до європейської цивілізації, у тому числі до єврорегіону Нижній Дунай (вулиці на честь відомих європейських політичних, культурних, релігійних та наукових діячів).

3.3.6. Повернення історичних назв вулиць.

3.3.7. Топоніми, які позначають географічні об'єкти, зокрема райони міста, колишні або нинішні передмістя, українські міста, закордонні міста-партнери, річки, озера тощо.

3.4. Принципи перейменування вулиць і провулків

3.4.1. **Принцип пріоритетності**. У топонімічному просторі міст і сіл головним магістральним вулицям варто надавати назви на честь відомих діячів, що зіграли ключову роль у розвитку України та краю. Вулиці на честь новітніх українських героїв, зокрема загиблих у війні проти Російської Федерації (особливо уродженців цих населених пунктів), мають займати одне з центральних положень у межах місцевості.

3.4.2. **Принцип збереження історичної пам'яті**. З огляду на необхідність повернення історичної пам'яті про полікультурний характер регіону, доцільно надавати назви, які б маркували різні етапи історичного розвитку населеного пункту в контексті української та європейської історії і представляли різні етнічні групи та їхніх представників, що проживали в регіоні. Водночас надання нейтральних назв, що не несуть символічного значення, є небажаним.

3.4.3. **Принцип створення символічних просторів**. Варто зважати на те, що перейменування вулиць орієнтовано на молоде покоління, ідентичність яких формується. Створення символічних просторів («княжого», «козацького», «мистецького», «етнічного» тощо) мають важливий виховний ефект. Водночас хаотичне надання сусіднім вулицям назв, які можуть мати різні символічні значення, є небажаним.

3.4.4. Принцип зв'язку з регіональною та європейською спадщиною. Нові назви вулиць не повинні виключно відображати загальноукраїнський контекст, а покликані створювати гармонійний зв'язок між національною й регіональною історико-культурною спадщиною. Також з огляду на причетність України та регіону до європейської цивілізації, включення до символічного простору назв на честь європейських відомих діячів і географічних об'єктів є бажаним.

3.4.5. Принцип врахування гендерних аспектів. Під час формування переліку нових назв треба враховувати внесок жінок у розвиток історії та культури населеного пункту й України.

3.5. Принципи перейменування площ, парків та інших урбанонімів

3.5.1. Принцип відповідності символічному простору, які формують назви вулиць. У разі формування нових символічних просторів назви урбанонімів мають бути пов'язані з ними, створюючи з іншими меморіальними місцями єдиний смисловий ансамбль (наприклад, Алея Героїв України на перетині проспекту Незалежності та вулиці Героїв України).

3.5.2. Принцип увічнення пам'яті про видатних осіб та Героїв України. Урбаноніми додатково підсилюють символічне значення, яке мають меморіальні місця (наприклад, площа захисників України).

3.5.3. Принцип зв'язку з історико-культурними традиціями громади. Назви урбанонімів можуть відображати традиційне призначення певного міського простору (наприклад, Музичний сквер).

Розроблено робочою групою у складі:

- 1) Дроздова Віктора Володимировича (к. і. н., доц., доцента кафедри історії та методики її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету);
- 2) Духа Олега Зіновійовича (к. і. н., доц., доцента кафедри давньої історії України та архівознавства Львівського національного університету імені Івана Франка);
- 3) Кічука Ярослава Валерійовича (д. пед. н., проф., ректора Ізмаїльського державного гуманітарного університету).

*Затверджено рішенням засідання
Придунайської історико-меморіальної комісії ІДГУ
від 13.06.2022 р. (протокол № 2)*